

Наведемо класифікацію основних видів інновацій у безвідходному агровиробництві:

1. *Технічні*. Передбачають створення та впровадження новітніх типів обладнання та техніки, удосконалення існуючих, що дозволяє автоматизувати процеси і використовувати нові джерела енергії.

2. *Технологічні*. Удосконалення існуючих і створення нових технологій виробництва, зберігання, переробки і транспортування відходів та агропродукції. Такі інновації дозволяють створювати нові технології проведення сільськогосподарських робіт, застосовувати нові методи утримання худоби, технології зберігання та переробки сільськогосподарської сировини та відходів, що забезпечує підвищення й збереження біологічно цінних якостей продукції, ресурсозбереження та уникнення негативного впливу на довкілля.

3. *Економіко-соціо-екологічні*. Розробка і застосування нововведень, що забезпечують замкнуті цикли агровиробництва з рециркуляцією сировинних матеріалів; соціальну ефективність безвідходного агровиробництва; отримання екологічно чистої аграрної продукції; у найменшій мірі здійснюють негативний вплив на навколишнє природне середовище, адже людина, якість та безпека її життя визначають пріоритети інвестиційно-інноваційного розвитку.

4. *Організаційно-управлінські*. Інституційні нововведення, що виражаються у формуванні нових організаційних структур – агрохолдингів, агрофірм, технопарків, техніко-впровадзувальних зон, бізнес-інкубаторів, тощо. Крім технологічної інфраструктури, в сучасній практичній діяльності здійснюється підтримка розвитку венчурних фондів, коучинг-центрів, центрів колективного користування й інших видів інноваційної інфраструктури.

При вирішенні поставленої проблеми важливим є забезпечення економічних, екологічних та соціальних складових щодо поводження з відходами у системі: «суспільство-виробництво-природа». Але, складність полягає у тому, що поки що відсутні відповідні практичні інструменти (законодавчого, організаційного, економічного, соціально-психологічного, технологічного, науково-технічного характеру), що дозволяють забезпечити дбайливе ставлення, як до природних ресурсів, так і довкілля.

Впровадження безвідходного агровиробництва є одним із інструментів, що забезпечить ефективне екологічне землекористування, підвищення родючості ґрунтів, рекультивуацію забруднених земель й відтворення земельно-ресурсного потенціалу нашої держави. Вищезазначене обумовлює важливість розроблення наукових основ управління сферою поводження з відходами в контексті сталого розвитку природокористування.

Література

1. Яценко О. В. *Особливості управління потенціалом конкурентоспроможності та сталого розвитку сільських регіонів України*. Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки. 2012. Вип. 31 (1). С. 168–176.
2. Стефанків О. М., Максимович О. М. *Раціоналізація природокористування в АПК та формування екологічної свідомості населення* : монографія. Івано-Франківськ : Сімик, 2012. 180 с.
3. Трегобчук В. М. *Актуальні проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку національного агропромислового комплексу*. Наука та інновації. 2006. Т. 2. № 5. С. 94–104.
4. Александров И. А. *Инновационно-устойчивое развитие экономики*. Економіка : реалії часу. 2015. № 3. С. 200–205.
5. *Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020»*. Схвалено Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015. Офіційний вісник України. 2015. № 4. Ст. 67.

УДК 338.48

Балджи Марина Дмитрівна

*д. е. н., професор кафедри економіки, права та управління бізнесом,
Одеський національний економічний університет (Україна)*

РЕАНІМАЦІЯ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ В УМОВАХ ПОСТКРИЗОВОГО СИНДРОМУ

JEL classification: L830; O100

В умовах посткризового синдрому, обумовленого світовою пандемією коронавірусної інфекції COVID-19, туристична сфера потребує оновлення, реанімації.

Проблема реанімації туристичної сфери в умовах світової пандемії надзвичайно важлива як для України, так і для її окремих регіонів, провідною спеціалізацією яких виступає цей напрямок господарювання. Після спалаху пандемії COVID-19 та всесвітньої ізоляції населення туристичне підприємництво зазнало суттєвих збитків і потребує винайдення інноваційних напрямків відновлення. Одним із шляхів вирішення цієї проблеми є формування системи управління на основі розробки моделей і прогнозування реанімації туристичної сфери в умовах посткризового синдрому, які зможуть, оперативню реагуючи на ринковий попит; сформувати збалансований галузевого плану відновлення та розвитку з варіюванням функцій і цілей різних ланок управління та перспективного планування.

Основна ідея полягає в обґрунтуванні та розробці теоретико-методологічних положень і пропозицій щодо оновлення туристичної сфери за рахунок запровадження інноваційних підходів та врахування нових потреб населення. Провідною гіпотезою виступає міркування щодо відновлення туристичної сфери як невід'ємної потреби суспільства, що забезпечує: покращення здоров'я населення за рахунок активного способу життя; розширення комплексу освоєння вітчизняного напрямку туристичної діяльності; вдосконалення прийомів і методів вдосконалення ведення господарювання. Розробка імітаційної моделі технології реанімації туристичної сфери, побудована на основі сценарного підходу, дозволить вирішити багатосторонню проблему – розвиток національної економіки та підвищення рівня соціальної відповідальності, патріотичного виховання, формування екологічної свідомості.

Проблема дослідження туристичної сфери набуває особливої актуальності в контексті загального послаблення здоров'я населення, що обумовлено відсутністю пропаганди здорового способу життя. Оновлення туристичної діяльності надає можливість довести, що одного параметра «стійкості» для економічного зростання недостатньо: він має позитивно позначитися на добробуті широких верств населення, надавати можливості для реалізації власного потенціалу. Особливої актуальності набуває подальше вивчення рівня туристичної активності населення України, впровадження принципів сталості та перспектив їх функціонування за рахунок комплексного підходу.

Наукова новизна проекту полягає в отриманні результату світового рівня – теоретико-методологічному обґрунтуванні процесу моделювання реанімації туристичної сфери. Грунтовні напрацювання в даному напрямку зробили О. І. Черняк, П. В. Захарченко, В. С. Пономаренко, Т. С. Клебанова, Л. С. Гурьянова та ін. Але проблема сьогодення, пов'язана з пандемією та карантинними заходами, висуває нові завдання, що потребує обґрунтування науково-методологічних засад моделювання туристичної сфери діяльності в нових умовах та виявлення перспектив розвитку галузі на основі створення підґрунтя для забезпечення подолання наслідків пандемії за рахунок стимулювання економічної і фізичної активності населення.

Туризм вважається одним із перспективних напрямків соціально-економічного розвитку країни, адже туристичне господарство генерує 11% валового продукту в світі, а туристична індустрія – 4,2%. Аналіз ситуації в Україні показує, що туристичне господарство до світової пандемії поступово розвивалося, хоча й не характеризувалося стабільним зростанням. Так, якщо в 1997 році Україну відвідало 337 000 іноземних туристів, то в 2003 році – 591 000, в 2004 році – 436 000, в 2019 – 14 229 642 іноземних туристів [1]. Аналогічне коливання за роками кількості туристів характерне і для внутрішнього туризму. Отже, до кризи COVID-19 туризм в Україні перебував у стані покращення після значного занепаду, пов'язаного з подіями 2014 року. Такі міста-мільйонники, як Київ, Одеса та Львів виступали найрозвинутішими туристичними дестинаціями, з точки зору ланцюжка формування вартості туристичних послуг, управління та популярності для переважної більшості міжнародних туристів в Україні.

Водночас, в Україні існують всі передумови для розвитку туризму: історичні, географічні, природні, економічні, соціальні, демографічні. Поряд з цим, існують проблеми, які сповільнюють розвиток туризму в країні та гальмують розвиток туристичної індустрії. До них належать:

- відсутність реклами вітчизняного туризму, переваг туризму вихідного дня тощо;
- відсутні кошти на реконструкцію пам'яток історії та архітектурного мистецтва, а залучення інвестицій гальмується через неврегульовану нормативно-законодавчу базу країни;
- в Україні не розвинений сектор туристичної індустрії. У жодному місті України не розповсюджуються безкоштовні буклети-путівники історико-культурних пам'яток міста. Крім того, не у всіх містах наявні такі путівники, що обумовлено вузьким тлумаченням туризму та малою обізнаністю про різноманіття туристичних послуг; відсутня якісна онлайн інформація;

– різноманіття туристичних послуг притаманно, зазвичай, містам загально визначених зон рекреації та туризму, історичні та культурні центри, в той час, коли в більшості міст України можна розвивати промисловий, оздоровчий та інші види туризму. Але для цього ж знову потрібні інвестиції для створення бізнес-центрів, рекреаційних зон відпочинку, які б поєднували пасивні та активні види відпочинку.

Вирішення розглянутих проблем вплине, як на покращення економічного, так і соціального розвитку країни.

Сучасні проблеми глобалізації та виклики пов'язані з цілісністю та послідовністю реформування економіки в суспільстві. У зв'язку з цим, життєво важливо виділити два рівні регулювання соціальних процесів, а саме: приватний – праця на рівні громадянського суспільства, де відбувається особиста реалізація (підприємництво, інвестиції, вільний обмін з результатами діяльності) та громадський (державно-правовий, суспільний), за допомогою яких підтримується цілісність і збалансованість суспільства та взаємовигідні економічні відносини. Важливо не лише допомогти, але й забезпечити їхню співпрацю на благо суспільства в цілому та для окремої людини, зокрема. Такі рамки є інституційною підставою для руху в напрямку стабільного розвитку регіональної галузі туризму [2].

Дослідження та прогнозування регіональних економічних процесів у сфері готельного сектору туристичних дестинацій необхідне для однозначного формулювання та вирішення проблеми, що потребує надзвичайно важливого рішення щодо формування туристичного потоку та розвитку регіональних туристичних ринків. В нашій країні спостерігається проблема концентрації туристичних ресурсів в певних регіонах, більшість цих територій відчуває дефіцит категорійних турпослуг та спеціалізованих засобів розміщення. Тому потрібно формувати сучасну інфраструктуру сфери рекреації та туризму в регіонах, які привабливі як для зовнішнього, так і для внутрішнього туризму та володіють культурно-історичними ресурсами подієвого туризму або сакральними ресурсами.

Література

1. Державна служба статистики України : сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 04.05.2021).
2. Nezdoyminov S. G. *Investment vectors of regional tourism infrastructure development*. Науковий вісник Полісся. 2016. № 4 (8). Ч. 1. С. 196–201.

УДК 336.131

Березюк Катерина Михайлівна
аспірантка кафедри економіки підприємства,
Інститут економіки промисловості НАН України (Україна)

СУБВЕНЦІЇ ДЛЯ МІСТ-СУПУТНИКІВ АЕС: ПРОБЛЕМИ РОЗПОДІЛУ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ

***JEL classification:* K230; M140; O250**

Пріоритетним напрямом розвитку атомної енергетики є забезпечення високого рівня соціальної відповідальності галузі. В Україні атомна енергетика представлена державним підприємством НАЕК «Енергоатом». Однією зі складових соціальної політики підприємства є комплексне підвищення якості життя працівників НАЕК «Енергоатом», членів їхніх родин та населення міст-супутників АЕС. Енергоатом як найбільша енергогенеруюча компанія України робить значний внесок у розвиток економіки за рахунок сплати податків та працевлаштування жителів міст, бере участь у вирішенні соціальних проблем громад, реалізовує соціально-економічні проекти.

Щорічно НАЕК «Енергоатом» сплачує збір на соціально-економічну компенсацію ризику населення територій зони спостереження у розмірі 1% обсягу реалізації електроенергії, виробленої компанією за відповідний період, який передбачено положеннями Закону України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» № 39/95-ВР від 08.02.1995 р. [1].